

CSORDÁS ZOLTÁN

Alkotói vallomás

Képzőművész

Képeket készítek, tehát nem e világgal foglalkozom. Hanem a senki földjével, saját mélységeimmel, amelyek a rajtam túli meghosszabbításai és beszivárgásai. A képek itt vannak, de szimbolikus tartalmaik miatt egy megközelíthetetlen, elzárt és végtelen térség felé nyitnak. A romolhatatlan világ felé. A képek teste romlékony, mint ahogy az én testem is az. Ugyanabból az anyagból vagyunk gyúrva, amivel küzdünk. Amely egyszerre nagyon erős és erőtlen. Minden út rajta keresztül vezet, még a szellemi út is. És minden út túl akar jutni rajta. Tehát minden csak út, egy kilótt nyílvevessző a végtelen felé.

Képeket készítek, tehát nem e világgal foglalkozom. Úgy tűnik a festő a világ gyermeke, az anyagba süllyed, minden idegszálával az alakulását figyeli. Mindehhez a testét adja. Gondolatai, szándékai az érzékeinek éles metszetében alakulnak. Figyelme nem lankad. Mert az eltérést hozna létre, de mihez képest is? Szakadatlan figyelme, azaz intenzív jelenléte a munkaeszköze. És hol is vagyok, amikor festek? Először a vászon előtt. Majd, ahogy kialakul a kép, egyre jobban inkább a képben. Ezért a vége, a visszatérés mindig olyan, mint egy részegség. Az ember nem találja a helyét. Tekintete visszavisszatér a képre. Valamit fürkészs, mintha nem épp ő készítette volna... Ez az érzés nem a konstruktőr vagy a szakács büszkesége. Hanem a felfedező kételye, aki nem tudja, mit is szabadít rá a világra és önmagára. E ponton válik érthetővé a műteremben álló, senkinek meg nem mutatott képek jelensége. Várakoznak. Hogy eljőjön az idő, amikor minden megéri arra, hogy a nyilvánosság elé lépjenek. Ez egy máig élő archaikus praktika.

A festő tekintete a tárgyán függ. A figyelmem e köteléke szinte mágikus kéz. Nemcsak simít, tapint ott is, ahova kéz el nem érhet. Megtapintja a festéket is, e tapinthatatlan masszát azonossággá simítja, egybelátja a bármilyen felülettel. Megszűnik számár a kint és a bent a képen. A szellemi és a materiális sík e folyamatban egybeolvad az érzékek olvasztótégelyében.

Tehát aki egy vázát fest, nem a vázát festi, hanem a vázát önmagának.

Hosszú ideig büszke voltam arra, hogy milyen jó kigondolt művészetet csinálok. Tervek fogalmazódnak meg és az intellektuális program szépen sorban megvalósul... Aztán az élet fordult egyet és megdöbbenve vettem észre, hogy spekulációim mind visszafelé leképezései az életemnek. Az egyes állapotok és állomások mutatkoznak meg bennük... A vélt racionális út emocionális. Azóta tudom, hogy a művész az érzelmeiből dolgozik. Minden ebből épül, mert ez az irracionális többlet lehet csak elég hajtóerő a racionálist meghaladó irányába.

Hanem a senki földjével, saját mélységeimmel, amelyek a rajtam túli meghosszabbításai és beszívargásai. A festő szerencséje tudatossága és tudatosságának állandó elvesztése. Azonossá válása a folyamattal. Megfontol, mérlegel, majd a festés hevülete elsöpri minden tervét, felülírja és mindent áthúz néhány elsöprő erejű ecsetvonással. És ekkor minden kész.

Minden kép valahonnan indul, de csak a másolók tudják, hova érkezik meg. Az alakulás kalandos útja tele van kételyekkel és válsagutakkal. Erre is lehetne menni meg arra is. Ekkor születnek a következő képek. Legalábbis a stiláris és formai megoldások. Tehát a képek más képek gyermekei sokféle értelemben. A képek adnak lehetőséget újabb képek születésére.

A képek itt vannak, de szimbolikus tartalmaik miatt egy megközelíthetetlen, elzárt és végtelen térség felé nyitnak. A romolhatatlan világ felé. Nem hiszek a nem egzisztenciális művészetben, nem is biztos, hogy az művészet. Ami csak illusztrálja a világot, az a világ része testestül-lelkestül. A művészet kitekint. Olyan, mint a zárka ablaka, csak az ég látszik, de csak ebből is biztosan tudhatod, hogy még mindig van odakint. A körülötted lévő hely szűkös, de láthatod, hogy a határtalan ív egyik kezdőpontja te vagy. A párhuzamosok a végtelenben találkoznak... Hagyj békét a paralelláknak,... feneketlen sötétség,... tönkretesznek! Intette Bolyai Farkas a fiát, Bolyai Jánost. Az egész személynek a legmélyén, a központi magban kell megküzdeni az alkotással.

Az emberiség egyik legerősebb képe a tér. E megfoghatatlan viszonytényező, a létezőt körülölelő árnyszerű ténykörülmeny. A kép összimbóluma az, hogy a síkot megfelelő képzelőerővel képesek vagyunk a tágasságnak, a térnek látni és tudni. Valaha őseink megidéztek a síkon a világot. A zárt véges részen a teret, ezzel a végtelent. A mindenen túlit, a határtalant, a tiszta képzetet, ami csak vágy. A végtelen tér, e romolhatatlan királyi jelenség ott fénylik — hangsúlyozom, fénylik — a képek háttereként.

A képek teste romlékony, mint ahogy az én testem is az. Ugyanabból az anyagból vagyunk gyúrva, amivel küzdünk. Renoir mondta, a festőnek először is jó munkásnak kell lennie. A munka verejtékkel és kosszal jár. A festést semmi nem különbözteti meg más munkától. Végig kell csinálni. A testemben érzem a fáradtságát a képnek, de kiragad az időből. Nem itt vagyok a festés alatt, hanem az időtlenben. A festőknek nem szabadna beleszámítani az életidejükbe a festéssel töltött időt. Mert nincs festéssel töltött idő. Csak a test öregszik, mint a megrepedezett festék. Mona Lisa arca romolhatatlan.

Amely egyszerre nagyon erős és erőtlen. A képektől félünk. Ezért fordulunk néha ellenük. Bántó ez a kérlelhetetlen tökéletesség. Keressük őket, utazunk értük és ott laknak az emlékeinkben kitörölhetetlenül.

Lányom első olajfestménye ma is a falamon függ. Hat éves volt, amikor festette, ekkor már szépen rajzolt és festett vízfestékekkel. Ezen az arasznyi vászonképen mégis két hétig dolgozott. Sokszor láttam, amikor abbahagyja elfáradt. Ezt soha nem láttam rajzolás közben. Az anyag tehetetlenségének az eredménye volt ez a fáradtság. Az olajfesték nem könnyed, nehéz, áthatolhatatlan matéria, amit meg kell formálni. E kép ennek a fáradtságnak is a dokumentuma.

A nagy erőtlenség is hatalmas erő. Ezért fogalmazódott meg bennem, hogy nem szeretek festeni és művészetet csinálni. Mert észrevettem, ha nagy a fájdalom, a kép erős, és ez jó, de nagyon fáj. Néha valóban az a kérdés, megéri-e? Azt hiszem, nem. De nincs kiút! A festő én vagyok.

Mindegy, hogy a festő mivel foglalkozik, az a kérdés, mi lesz láthatóvá a képtől. Egyszer csináltam egy monotípiát, *Michelangelo emlékmű* a címe, s a lányom, amikor meglátta, azt mondta, ez olyan, mint amikor az Isten lejön a lépcsőn (a képen nincs antropomorf forma!). Az a valódi kérdés, milyen képzetek generálódnak a képek láttán!?

Minden út rajta keresztül vezet, még a szellemi út is. És minden út túl akar jutni rajta. Tehát minden csak út, egy kilótt nyílvevessző a végtelen felé.